

FÖLJ BYGGVÄRLDEN PÅ TWITTER:
TWITTER.COM/BYGGVARLDEN

...ÄVEN VIA FACEBOOK:
FACEBOOK.COM/BYGGVARLDEN

DEBATT

I Naturvårdsverkets nationella avfallsplan tar man avstamp i "Vägen till en cirkulär ekonomi" där det långsiktiga målet är att avfall i princip inte ska uppstå och att resurser ska behållas i samhällets kretslopp eller på ett hållbart sätt återföras till naturens eget kretslopp.

Men hur ser den här vägen egentligen ut? Här finns fallgropar.

Nils G Storhagen, docent i logistik, delar med sig av erfarenheterna i en debattartikel.

Fallgropar längs vägen mot en cirkulär ekonomi

Det finns fallgropar längs vägen mot en cirkulär ekonomi. Det är ett konstaterande som gjorts av Returlogistik, som på uppdrag av den svenska byggbranschen driver ett retursystem för återanvändning av lastpallar; Retursystem Byggpall. Nils G Storhagen delar här med sig av erfarenheterna.

DEN KANSKE MEST uppenbara fallgropen är att lägga allt fokus på avfall. Återvinning av avfall är ett viktigt inslag, men i den cirkulära ekonomin är återanvändning tydligt prioriterat före återvinning. Här finns en definitionsmissig fallgrop. Produkter som återanvänds omfattas definitionsmissigt inte av begreppet "avfall". Det är inte avfall, det är produkter för återanvändning. Med den erfarenhet vi har tenderar allt fokus att riktas mot avfallet, det vill säga det som definieras som avfall, samt hanteringen av det. Olika aspekter

av återanvändning måste lyftas fram och uppmuntras på ett tydligare sätt.

DET HÄR BLIR speciellt tydligt för träavfall där materialåtervinning inte förekommer i Sverige, här sker uteslutande energiåtervinning. Ett allmänt fokus mot återvinning kan i det här fallet i sämsta fall komma att utgöra ett hinder för återanvändning. Konkret ser vi det här exemplet på byggarbetsplatser där sortering av olika avfallsfraktioner premieras. Det innebär att lastpallar för återanvändning inte särsorteras, eftersom de inte är avfall. I sämsta fall slängs lastpallarna i en container för energiåtervinning i brist på incitament och lösningar för återanvändning. För produkter eller konstruktioner i trä hjälper det inte att trä är klimatneutralt. Eldas de upp måste de ersättas med nya.

Nationella avfallsplanen pekar på att avfallet från byggverksamhet

2014 uppgick till 8,9 miljoner ton. Vi pratar om avsevärda mängder, mätt såväl i vikt som i volym. Det finns klara EU-direktiv om att minska mängden byggavfall och det pågår intensiva aktiviteter hos byggentreprenörerna för att konkret minska mängden byggavfall. I det arbetet är det viktigt att tidigt bana väg för att incitament och styrparametrar verkligen drar åt rätt håll.

SA LÄNGE VI bara pratar avfall kommer allt som idag behandlas som avfall att även fortsättningsvis behandlas som avfall, det vill säga att återanvändning aldrig blir ett alternativ. Skillnaderna är större än man kan tro. Avfall från en byggarbetsplats, oavsett om det går till återvinning eller deponi, följer väl etablerade rutiner. Det innebär sortering i olika avfallsfraktioner i containrar eller andra lastbärare, som sedan hämtas upp och omhändertas av en återvinningsentreprenör. Material för åter-

användning som "räddas från containern" ställer helt andra krav på särsortering och returflöden. Skillnaderna är stora. Ett enkelt administrativt exempel är att avfall mäts i ton, medan material för återanvändning oftast mäts i styck. Här ligger den stora utmaningen i att skapa en väg för den cirkulära ekonomin.

VÅR POÄNG ÄR att på ett tydligare sätt i ett framåtblickande perspektiv skapa så goda förutsättningar som möjligt för ett skifte över mot cirkulär ekonomi. Det ställer krav på att ta hänsyn till de grundläggande parametrar som omfattas av den cirkulära ekonomin. Till det hör att på ett tydligare sätt skilja mellan återvinning och återanvändning, vilka har helt olika bäring på den cirkulära ekonomin. I det ligger också det väsentliga i att definitionsmissigt tydliggöra skillnaderna mellan avfall respektive återanvändning, samt de behandlings- och hanterings-

mässiga skillnader som följer med dessa två begrepp.

Frågan kräver ordentlig eftertanke, ställd främst mot vad som är två av tre syften med den nationella avfallsplanen, nämligen att minska mängden avfall och dess negativa effekter på människors hälsa och miljö samt att främja en praktisk tillämpning av avfallshierarkin.

**NILS G
STORHAGEN,**
Docent

FOTO: HAKAN MALBÄCK